

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 123/2023 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om läroböckernas objektivitet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 123/2023 rd undertecknat av riksdagsledamot Vesa Kallio /cent m.fl.:

Med vilka metoder ämnar regeringen säkerställa att undervisningen i skolorna är objektiv och tillförlitlig och

hur ämnar regeringen säkerställa att lärarna har tillgång till läroböcker, med vilka sådan undervisning kan genomföras och att annat material som inte uppfyller kriterierna för objektivitet inte används i undervisningen i skolorna?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Fostran, undervisningen och utbildningen för barn och ungdomar utgör en kontinuerlig helhet, som går via småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning till andra stadiet. Varje fas regleras av lagstiftning och av dokument där grunderna för innehållet och målen fastställs.

Småbarnspedagogik

I lagen om småbarnspedagogik (540/2018) föreskrivs det om barns rätt till småbarnspedagogik samt om anordnande och tillhandahållande av småbarnspedagogik. Grunderna för planen för småbarnspedagogik (2018) är en föreskrift från Utbildningsstyrelsen och drar upp riktlinjerna för uppgörandet av de lokala planerna för småbarnspedagogik och genomförandet av småbarnspedagogiken. Enligt den är småbarnspedagogikens uppgift att i samarbete med vårdnadshavarna främja barnens helhetsmässiga uppväxt, utveckling och lärande. Småbarnspedagogiken ska främja jämlikhet och likabehandling mellan barnen och förebygga marginalisering. De kunskaper och färdigheter som barnen tillägnar sig i den småbarnspedagogiska verksamheten stärker deras delaktighet och aktiva deltagande i samhället. Småbarnspedagogiken ska vara religiöst, konfessionellt och partipolitiskt obunden.

Grundläggande utbildning

Anordnandet av grundläggande utbildning regleras av lagen och förordningen om grundläggande utbildning, av statsrådets förordning om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen samt av grunderna för läroplanen. Enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998) har den grundläggande utbildningen i uppgift att både fostra och undervisa. Grunderna för läroplanen fastställs av Utbildningsstyrelsen och innehåller bland annat mål och centralt innehåll för undervisningen. Enligt grunderna för läroplanen hör det till värdegrunden för den grundläggande utbildningen att undervisningen ska vara religiöst, konfessionellt och partipolitiskt obunden. Utbildningsanordnaren ska godkänna en lokal läroplan, som följer de nationella grunderna.

Gymnasieutbildning och yrkesutbildning

När studierna ordnas inom gymnasieutbildningen ska utbildningsanordnaren säkerställa att målen för utbildningen uppnås och att den studerandes förutsättningar att slutföra lärokursen och avlägga studentexamen inte äventyras. Detta ansvar ställer stränga krav på undervisningen av innehållet i läroplanen. Inom yrkesutbildningen finns det flera utbildningsområden och där består de gemensamma examensdelarna av studier som ingår i alla yrkesinriktade grundexamina. Därför är mängden läromedel där betydligt större.

Undervisnings- och utbildningsanordnaren

Undervisnings- och utbildningsanordnaren ansvarar för att verksamheten anordnas enligt de ovan nämnda författningarna. Undervisnings- och utbildningsanordnare, enheter för småbarnspedagogik, skolor, läroanstalter och lärare får själva välja vilka undervisningsmaterial och undervisningsmetoder de använder. De ansvarar också för att materialen är ändamålsenliga med tanke på målen för undervisningen och fostran.

Lärarnas behörighet regleras i förordningar, och behörighetskraven är höga. Den finländska högskoleutbildningen, inklusive lärarutbildningen, är högklassig. Det väsentliga inom lärarutbildningen är att utbilda professionella lärare som kan stödja barnen, eleverna och de studerande i deras styrkor och ge alla goda kunskaper. Såväl lärarutbildningen som de aktuella läroplanerna och examensgrunderna är politiskt, religiöst och ideologiskt neutrala.

Lärarnas autonomi och frihet att välja undervisningsmaterial

De lärmiljöer och arbetssätt som används i undervisningen är mångsidiga, vilket också innebär att de material som används är mångsidiga. Valet av läromedel är en pedagogisk fråga för skolan. De valda läromedlen, så som läroböckerna, ska iaktta innehållet i läroplanen. De finländska lärarna är högt utbildade och mycket autonoma. Man litar på att de kan välja de metoder och det material som bäst lämpar sig för respektive situation.

I allt lärande är det fråga om att behandla frågor på ett mångsidigt sätt. Det innebär att frågor granskas fördomsfritt och utan ett politiskt eller annat ideologiskt perspektiv. I ämnet som undervisas kan och får man inte ge ensidig information som utgår från läroboksförfattarens egna syften. Om så sker är det inte fråga om en lärobok utan om indoktrinering. Objektivitet är ett av vetenskapens särdrag, och detta måste man alltid hålla fast vid även i fråga om läroböcker.

Utbudet av valbart material är stort och det finns många olika läromedelsproducenter. Vid sidan av läroböckerna kan lärarna utnyttja ett brett utbud av elektroniskt material och lärarna förbereder också själva mycket av det material de använder. Utöver kommersiella förlag producerar även flera olika aktörer både avgiftsbelagt material och öppna lärresurser. Utbildningsstyrelsen kompletterar urvalet genom att erbjuda läromedel för små målgrupper såsom språk, åskådningsämnen, specialundervisning och utbildning för invandrare. Materialet lever i tiden och uppdateras kontinuerligt. I takt med att informationen ökar förnyas också materialet.

Undervisningen och lärandet grundar sig inte på en enskild lärobok eller dess innehåll. Läroböcker eller annat läromaterial som erbjuds granskas inte och anvisas inte för bruk på riksnivå.

Helsingfors 27.10.2023

Undervisningsminister Anna-Maja Henriksson